

Ю. М. Щербак

Бжезинський Збігнев

БЖЕЗИНСЬКИЙ Збігнев (Brzeziński Zbigniew; 28. 03. 1928, Варшава – 27. 05. 2017, Вашингтон) – державний і політичний діяч США, вчений-політолог. Доктор філософії (1953). Ордени «За заслуги» 1-го ступеня (1996), князя Ярослава Мудрого 3-го ступеня (2008). Польс. орден Білого Орла (1995), Чес. орден Масарика 1-го ступеня (1998), Литов. орден Гедимінаса 2-го ступеня (1998). Син польс. дипломата, який прибув до Канади 1938. Закін. Макгілс. і Гарвард. університети. У 1966–68 – чл. ради політ. планування Держ. департаменту США; 1977–81 – радник президента США з нац. безпеки та Центру стратег. і міжнар. студій, проф. амер. закордон. політики Школи вищих міжнар. студій Університету Дж. Гопкінса у Вашингтоні; 1985 – чл. комісії Ради нац. безпеки і МО США з питань єдиної довгострок. стратегії; 1987–89 – чл. президент. комісії з питань міжнар. розвідув. діяльності США. Автор книжок, що містять міжнар.-теор. та геостратег. оцінки ситуації в світі, серед них найвідоміші – «Between Two Ages» («Між двома епохами», 1970), «Power and Principle» («Сила і принцип», 1983), «Game Plan» («План гри», 1986). У своїх дослідж. розглядав корінні геостратег. питання сучасності і майбутнього: причини падіння тоталітар. систем у 20 ст., зокрема рад. імперії, глобал. процеси політ. пробудження людства, формування однополюс. світу і роль США як єдиної наддержави, виклики і загрози 21 ст. Б. – тонкий аналітик і прогнозіст, мав знач. вплив на політ. еліту США. Прихильник незалежності України. Засн. і співголова Амер.-укр. консультатив. ради (АУКР), до якої входять такі авторитетні політики США, як Г. Кіссінджер, Ф. Карлуччі. АУКР відіграла значну роль у налагодженні стратег. партнерства між США і Україною. Б. постійно звертався до укр. тематики у своїх виступах, статтях, книжках, послідовно виступав на підтримку держ. суверенітету і територ. цілісності України, підтримував політику ринк. реформ та

інтеграцію України в Європу. 1992 він так сформулював своє кредо щодо України: «Незалежна Україна повністю змінює геополітичну карту Європи. Її [України] поява є однією з трьох найбільших геополітичних подій у 20 ст. Перша – розвал у 1918 Австро-Угорської імперії, друга – поділ Європи в 1945 на два блоки. Виникнення незалежної України може розглядатися третьою подією, оскільки це означає кінець імперської Росії. Руйнуючи російську імперію, незалежна Україна створює можливість для Росії стати демократичною європейською країною. Таким чином, українська незалежність є чинником, сприятливим для Росії. Незалежність України не є антиросійською. Навпаки, це, без сумніву, явище проросійське, оскільки, зберігаючи російську імперію, російський народ житиме в злиденній, диктаторській державі. Народження незалежної України, інакше кажучи, є не лише важливою геополітичною, а й філософською подією». Б. не раз відвідував Україну (Київ, Харків, Дніпропетровськ), зустрічався з вищим керівництвом, провід. політ. укр. діячами, виступав на публ. форумах, зокрема при врученні йому премії Фондації Антоновичів (1991). Крім України, у колі зацікавлень Б. перебувала Росія, якій він пророкував можливий розпад на три держави-регіони. В останні роки свого життя Б. активно вивчав ситуацію в р-ні Каспій. моря, пов'язану з відкриттям великих покладів нафти і зіткненням інтересів багатьох країн.

Основні праці

укр. перекл. – Великий провал: народження і смерть комунізму в ХХ столітті // Всесвіт. 1992. № 1–4; Велика шахівниця. Американська першість та її геостратегічні імперативи // Там само. 1999, № 2–3; Ів.-Ф., 2000.

Бібліографічний опис:

Бжезинський Збігнев / Ю. М. Щербак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41755>. – Останнє поновлення : 2019.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).